

Obraz transseksualistów typu kobieta-mężczyzna w społeczeństwie polskim

Image of female-to-male transsexuals in Polish society

Bogusław Antoszewski, Marta Fijałkowska, Anna Kasielska

Klinika Chirurgii Plastycznej, Rekonstrukcyjnej i Estetycznej II Kliniki Chirurgii UM w Łodzi
Kierownik: dr hab. n. med. B. Antoszewski

Summary

Aim. The aim of the study was to determine the image of female-to-male transsexuals (FtM) in the opinion of women and men.

Methods. The questionnaire studies were carried out in a group of 300 students. Respondents answered questions concerning their age, sex, birthplace and the questions related to different aspects of female-to-male transsexuals' life (their childhood, occupational preferences, social and sexual relationships).

Results. The results showed that the image of FtM transsexuals created in the male and female group varies because of the lack of opinion expressed more frequently by male students.

Conclusions. 1. Students' opinion on psychical, social and sexual life of transsexuals indicates a lack of understanding of their problems. 2. Men do not report much opinion about FtM transsexuals' different aspects of lives which may result from their insufficient knowledge and little interest in the topic of transsexualism.

Słowa klucze: transseksualizm, ankieta, studenci

Key words: transsexualism, questionnaires, students

Wstęp

Termin transseksualista określa osobę, u której identyfikacja płciowa jest przeciwna płci genetycznej i cechom fizycznym. Gooren definiuje transseksualizm jako „rozwój identyfikacji płciowej, która nie jest zgodna z morfologią genitaliów oraz drugo- i trzeciorzędowych cech płciowych” [1].

U większości transseksualistów K/M zaburzenia identyfikacji płci ujawniają się już we wczesnym dzieciństwie, skutkując poczuciem dyskomfortu z powodu kształtujących się trzeciorzędowych cech płciowych [2]. U starszych dzieci i wśród młodzieży poczucie niezgodności płci uniemożliwia prawidłowy rozwój relacji z rówieśnikami, co często doprowadza do ich izolacji, a nawet agresywnych wobec nich zachowań [3, 4]. Dorosłe osoby transseksualne nie zawsze są akceptowane społecznie, może to

przejawiać się zarówno w życiu zawodowym, jak i osobistym, co prowadzi do niskiej samooceny i poczucia skrzywdzenia przez naturę [5, 6, 7]. Jednakże w dostępnym piśmiennictwie medycznym znaleźć można publikacje opisujące bogate kontakty towarzyskie i aktywne życie erotyczne transseksualistów [8, 9]. Dulko i wsp. [8] podają, że wzory aktywności seksualnej transseksualistów w zakresie ich siły i potrzeb są podobne do analogicznych w „normalnej” populacji.

W Polsce transseksualizm wciąż pozostaje zagadnieniem kontrowersyjnym i tematem tabu. Wiele osób utożsamia go z homoseksualizmem czy transwestytyzmem, a dla części pojęcie *transseksualizm* jest zupełnie obce i kojarzone ze zboczeniem na tle seksualnym. Wyrazem specyfiki tego zagadnienia w Polsce jest brak wyraźnych uregulowań prawnych dotyczących zmiany płci, a dotychczasowe orzecznictwo opiera się na działaniach wykładniczych, w oczekiwaniu na ustawę o transseksualizmie [10]. Antoszewski i wsp. [11], porównując opinie studentów o transseksualizmie, wykazali większe zrozumienie potrzeb transseksualistów przez studentki niż studentów. Kobiety częściej akceptowały prawo transseksualistów do prawnej zmiany płci, terapii hormonalnej i operacyjnej zmiany płci. Częściej także wyrażały zgodę na finansowanie tych procedur z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Wobec wspomnianych kontrowersji dotyczących społecznego odbioru i akceptacji transseksualizmu w polskim społeczeństwie zasadne wydaje się prowadzenie badań nad tym zagadnieniem oraz wskazywanie potrzeby edukacji seksualnej społeczeństwa, co pozwoli kształtować otwarte i świadome postawy społeczne, a jednocześnie może wpłynąć na poprawę akceptacji osób transseksualnych.

Celem pracy jest przedstawienie obrazu transseksualistów K/M w oczach kobiet i mężczyzn oraz zbadanie relacji między określonymi wizerunkami w analizowanych grupach.

Material

Uczestnicy

Badania ankietowe przeprowadzono w grupie 300 studentów łódzkich uczelni wyższych (Politechniki Łódzkiej, Uniwersytetu Łódzkiego oraz Uniwersytetu Medycznego).

Charakterystyka grupy studentów

Wszyscy badani zapewniali o heteroseksualnej orientacji i nie zgłaszali zaburzeń identyfikacji płci. Badaną grupę stanowiło 51% mężczyzn, 49% kobiet; średni wiek ankietowanych wynosił $23,2 \pm 1,1$ roku. Większość – bo 61% ankietowanych studentów – pochodziła z dużych miast (ponad 100 tys. mieszkańców), 27,4% z mniejszych miast, natomiast 11,6 % ze wsi.

Metoda

Na potrzeby badania opracowano ankietę zawierającą pytania dotyczące wieku, płci i miejsca pochodzenia respondentów, a także różnych aspektów życia transseksualistów K/M.

Badanym zadano następujące pytania: *Czy transseksualiści K/M czują się skrzywdzeni przez naturę? Czy transseksualiści K/M czują się „inni”? Czy transseksualiści K/M zazdrozczą osobom zadowolonym z własnej płci? Czy transseksualistów K/M spotyka więcej niepowodzeń w życiu niż innych? Czy transseksualiści K/M woleli w dzieciństwie bawić się z dziewczynkami? Czy transseksualistom K/M zawsze podobały się zawody typowo kobiece? Czy transseksualiści K/M mają bogate kontakty towarzyskie? Czy transseksualiści K/M odczuwają popęd płciowy do kobiet? Czy transseksualiści K/M kontakty intymne z kobietami wyobrażają sobie jako przyjemne? Czy transseksualiści K/M uważają się za atrakcyjnych partnerów życiowych?* Na podstawie odpowiedzi na zawarte w ankiecie pytania określono wizerunek transseksualistów K/M w badanych grupach (kobiet i mężczyzn). Dodatkowo w ankiecie zadano pytanie dotyczące źródeł, z jakich studenci czerpią wiedzę o transseksualizmie.

Analiza statystyczna

Korelacje pomiędzy statystycznymi parametrami w analizowanych grupach oceniono, używając testu Chi² (za poziom istotności przyjęto $p < 0,05$). W ankiecie należało wybrać jedną z możliwych odpowiedzi: *zdecydowanie tak, raczej tak, nie mam zdania, raczej nie i zdecydowanie nie*. Z uwagi na małą liczbę odpowiedzi *raczej tak* i *raczej nie* w analizie statystycznej połączono je ze *zdecydowanie tak* i *zdecydowanie nie*, rozpatrując ostatecznie trzy warianty: *tak, nie* i *nie mam zdania*.

Wyniki

Wyniki przeprowadzonej ankiety, przedstawione w postaci wartości bezwzględnych i procentowych, oraz zależności statystyczne zilustrowano w tabeli 1.

Tabela 1. Porównanie odpowiedzi studentów i studentek na pytania zawarte w ankiecie

Pytanie	Kobiety n = 147			Mężczyźni n = 153			df = 2	
	tak	nie	nie mam zdania	tak	nie	nie mam zdania	Chi ²	p
Czy transseksualiści K/M czują się skrzywdzeni przez naturę?	113 76,9%	14 9,5%	20 13,6%	92 60,1%	6 3,9%	55 35,9%	21,57	< 0,0001
Czy transseksualiści K/M czują się „inni”?	100 68,0%	21 14,3%	26 17,7%	95 62,1%	14 9,2%	44 28,8%	6,04	0,049
Czy transseksualiści K/M zazdrozczą osobom zadowolonym z własnej płci?	95 64,6%	23 15,6%	29 19,7%	90 58,8%	10 6,5%	53 34,6%	12,16	0,002
Czy transseksualistów K/M spotyka więcej niepowodzeń w życiu niż innych?	74 50,3%	29 19,7%	44 29,9%	60 39,2%	33 21,6%	60 39,2%	4,06	0,13

ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Czy transseksualiści K/M woleli w dzieciństwie bawić się z dziewczynkami?	16	72	59	15	37	101	22,18	< 0,0001
	10,9%	49,0%	40,1%	9,8%	24,2%	66,0%		
Czy transseksualistom K/M zawsze podobały się zawody typowo kobiece?	35	58	54	31	33	89	15,56	0,0004
	23,8%	39,5%	36,7%	20,3%	21,6%	58,2%		
Czy transseksualiści K/M mają bogate kontakty towarzyskie?	37	49	61	36	31	86	8,20	0,0166
	25,2%	33,3%	41,5%	23,5%	20,3%	56,2%		
Czy transseksualiści K/M odczuwają popęd płciowy do kobiet?	99	20	28	62	18	73	28,55	< 0,0001
	67,3%	13,6%	19,0%	40,5%	11,8%	47,7%		
Czy transseksualiści K/M kontakty intymne z kobietami wyobrażają sobie jako przyjemne?	83	12	52	44	9	96	25,47	< 0,0001
	56,5%	8,2%	35,4%	29,5%	6,0%	64,4%		
Czy transseksualiści K/M uważają się za atrakcyjnych partnerów życiowych?	52	26	69	39	19	95	6,95	0,031
	35,4%	17,7%	46,9%	25,5%	12,4%	62,1%		

Porównanie danych otrzymanych w grupie kobiet z danymi uzyskanymi w grupie mężczyzn wykazuje różnice istotne statystycznie w niemal wszystkich pytaniach zawartych w ankiecie (tabela 1).

Odpowiedzi studentów i studentek na pytania dotyczące podstawowych problemów psychologicznych transseksualistów K/M (*Czy transseksualiści K/M czują się skrzywdzeni przez naturę? Czy transseksualiści K/M czują się „inni”?* *Czy transseksualiści K/M zazdroszczą osobom zadowolonym z własnej płci?*) różniły się istotnie ($p < 0,05$). We wszystkich tych pytaniach zarówno kobiety jak i mężczyźni najczęściej udzielali odpowiedzi twierdzącej, natomiast mężczyźni częściej wybierali odpowiedź *nie mam zdania*. W pytaniu *Czy transseksualistów K/M spotyka więcej niepowodzeń w życiu niż innych?* ponad połowa studentek odpowiedziała twierdząco, a 29,9% nie miało zdania na ten temat. Odpowiedzi studentów były podobne.

Na pytania dotyczące relacji społecznych transseksualistów (*Czy transseksualiści K/M woleli w dzieciństwie bawić się z dziewczynkami? Czy transseksualistom K/M zawsze podobały się zawody typowo kobiece? Czy transseksualiści K/M mają bogate kontakty towarzyskie?*) kobiety i mężczyźni odpowiadali istotnie statystycznie różnie ($p < 0,05$). Niemal połowa (49%) badanych kobiet nie zgadzała się z przekonaniem, że w dzieciństwie transseksualiści K/M woleli towarzystwo dziewczynek, natomiast aż 66% mężczyzn nie miało zdania na ten temat. Podobnie, w pytaniach dotyczących preferencji zawodowych transseksualistów i ich kontaktów towarzyskich, ponad połowa mężczyzn (58,2% oraz 56,2%) odpowiedziała *nie mam zdania*. Tylko 25,2% kobiet i 23,5% badanych mężczyzn uważa, że transseksualiści mają bogate kontakty towarzyskie.

W pytaniach dotyczących życia seksualnego transseksualistów K/M (*Czy transseksualiści K/M odczuwają popęd płciowy do kobiet? Czy transseksualiści K/M kontakty intymne z kobietami wyobrażają sobie jako przyjemne? Czy transseksualiści K/M uważają się za atrakcyjnych partnerów życiowych?*) kobiety i mężczyźni odpowiedzieli istotnie różnie. Większość kobiet prawidłowo określiła, że transseksualiści K/M odczuwają popęd płciowy do kobiet, a relacje intymne z nimi uważają za przyjemne (odpowiednio 67,3% oraz 56,5%). Natomiast najczęstszą odpowiedzią mężczyzn na te pytania było *nie mam zdania* (odpowiednio 47,7% oraz 64,4%). Większość studentek i studentów na pytanie *Czy transseksualiści K/M uważają się za atrakcyjnych partnerów życiowych?* odpowiedziała *nie mam zdania* (46,9% oraz 62,1%).

Wizerunek transseksualistów wśród studentów kształtowany jest przede wszystkim na podstawie informacji pochodzących z mediów (76%), przekazów ustnych (57,7%) i Internetu (48,3%), rzadziej studenci wiedzę tę zdobywają na drodze samokształcenia z podręczników lub publikacji naukowych (37%), czy poprzez osobisty kontakt z transseksualistą (3%). Najczęściej studenci czerpią tego typu informacje z trzech (35,3%) lub dwóch (34%) źródeł.

Dyskusja

Pierwsze symptomy zaburzeń identyfikacji płci rozwijających się w kierunku transseksualizmu K/M najczęściej pojawiają się już w okresie dzieciństwa, objawiając się m.in. chęcią udziału w zabawach charakterystycznych dla płci odmiennej oraz brakiem akceptacji posiadanych cech płciowych [2, 12]. Badanie wykazało w tym zakresie niewiedzę dużej populacji mężczyzn.

Bower [2] udowodnił, iż zaburzenia osobowości związane z brakiem akceptacji własnej płci są częstsze wśród transseksualistów M/K niż K/M. Jednocześnie zwraca uwagę, że niektórzy mogliby nie zgodzić się z terminem „zaburzenie osobowości” i raczej nazwać je „zmianą osobowości”. Zucker i wsp. [13] tłumaczą, że zaburzenia towarzyszące są częstsze wśród transseksualistów M/K niż K/M, co wynikać może z tego, iż „chłopczyce” są bardziej tolerowane przez rówieśników i rodziców niż „zniewieściali chłopcy”. W piśmiennictwie często podaje się, że w dorosłym życiu transseksualiści mają problemy z rozwijaniem prawidłowych relacji międzyludzkich, mogą pojawić się u nich objawy depresyjne, myśli, a nawet próby samobójcze czy skłonności do samookaleczeń [2, 14, 15, 16]. Około połowy studentów nie miało zdania na temat kontaktów towarzyskich transseksualistów i poczucia ich atrakcyjności jako partnera życiowego, co prawdopodobnie wynika z faktu, że nie mają oni takiej osoby w swoim otoczeniu.

Część autorów podaje, że w większości transseksualiści K/M odczuwają popęd płciowy do kobiet, a relacje te traktują jako heteroseksualne [2, 8]. Jednak w badaniach Chivers i Baileya [17] okazało się, że transseksualiści K/M w zależności od ukierunkowania popędu płciowego, nie są grupą homogeniczną w wielu aspektach. W opinii większości badanych kobiet transseksualiści K/M odczuwają popęd płciowy do płci żeńskiej, co może wskazywać, że ankietowane widzą ich jako heteroseksualnych pod względem płci psychicznej. Wiadomości mężczyzn z tego zakresu nie są zadowalające i wskazują na brak podstawowej wiedzy o transseksualizmie.

Antoszewski i wsp. we wcześniejszych badaniach zaobserwowali, że studentki wykazują większe zrozumienie potrzeb transseksualistów niż studenci – kobiety częściej uznawały prawo transseksualistów do zmiany imienia, poddania się terapii hormonalnej i zabiegom chirurgicznej zmiany płci, częściej też skłonne były przyznać im prawo do leczenia finansowanego przez państwo [11]. Stwierdzili także, że wśród studentów uczelni wyższych transseksualista K/M nie jest stereotypowo spostrzegany, a mężczyźni kreują bardziej negatywny obraz transseksualisty K/M niż kobiety [18].

Interpretując wyniki badania, należy zwrócić uwagę na specyfikę grupy respondentów, a w szczególności na fakt, że spośród 300 studentów żaden nie zgłosił homoseksualnej orientacji, co wydaje się mało prawdopodobne. Chociaż ankietowanych pozyskiwano w sposób losowy, może to wskazywać na ich specyficzne nastawienie do spraw seksualności.

W niniejszej pracy, której celem było określenie obrazu transseksualisty K/M, także stwierdzono wpływ płci respondentów na jego kształt. Wynikało to z faktu, że mężczyźni byli mniej zdecydowani i częściej niż się spodziewano udzielali odpowiedzi *nie mam zdania*. Wskazuje to na mniejsze zainteresowanie transseksualizmem lub wręcz ignorowanie tego problemu przez mężczyzn, co może wynikać z lęku tej grupy przed nietypowością i odmiennością w zakresie zagadnień związanych z seksualnością.

Wnioski

1. Ocena psychicznego, społecznego i seksualnego wymiaru życia transseksualistów K/M, dokonana przez badanych studentów, wskazuje na brak zrozumienia problemów transseksualnych osób i istoty transseksualizmu, szczególnie w zakresie ujawniania się odmiennej identyfikacji w dzieciństwie, preferencji seksualnych i społecznego funkcjonowania transseksualistów.
2. Niewyrobitony pogląd zdrowych mężczyzn na temat wymienionych sfer życia osób z zaburzoną identyfikacją płciową może wskazywać na brak wiedzy o istocie transseksualizmu lub małe zainteresowanie problemem w grupie studentów.

Образ транссексуалов типа женщина-мужчина в польском обществе

Содержание

Цель. Целью работы является определение образа транссексуалов типа Ж/М в оценке женщин и мужчин с ненарушенной половой идентичностью.

Методы. Анкетным опросом охвачено 300 студентов. Respondенты отвечали на вопросы, касающиеся их возраста, пола и места рождения, а также различных аспектов жизни транссексуалов Ж/М (м. пр. детства, профессиональных предпочтений, товарищеских и сексуальных отношений, качества жизни).

Результаты: Обнаружено, что образ транссексуалов Ж/М отличается в группе женщин и мужчин, главным образом ввиду частого отсутствия собственного мнения, наблюдаемого среди мужчин.

Выводы. 1. Оценка психических, социальных и сексуальных аспектов жизни транссексуалов Ж/М, произведенная опрошенными студентами, указывает на непонимание проблем транссексуальных лиц. 2. Отсутствие собственного мнения среди мужчин насчет названных сфер жизни лиц с нарушенной половой идентичностью может свидетельствовать

о недостаточных знаниях о сущности транссексуализма или небольшой заинтересованности проблемой в группе студентов.

Bild der Frau-zu-Mann – Transsexuellen in der polnischen Gesellschaft

Zusammenfassung

Ziel. Das Ziel der Arbeit ist die Bestimmung des Bildes der Frau-zu-Mann-Transsexuellen in der Meinung der Frauen und Männer ohne Geschlechtsidentitätsstörung.

Methode. Die Umfrage wurde unter 300 Studenten durchgeführt. Die Untersuchten antworteten auf die Fragen nach dem Alter, Geschlecht, Wohnort und unterschiedlicher Aspekte aus dem Leben der Frau-zu-Mann-Transsexuellen (u.a. Kindheit, Beruf, Gesellschaftsleben, Sexualeben, Lebensqualität).

Ergebnisse. Die Ergebnisse zeigten, dass sich das Bild des Transsexuellen Frau-zu-Mann in der Gruppe der Frauen und der Männer unterscheidet, hauptsächlich weil seitens der Männer keine Meinungen gesagt hatten.

Schlussfolgerungen. 1. Die durch die Studenten durchgeführte Bewertung der psychischen, sozialen und sexuellen Dimension des Lebens von Frau-zu-Mann – Transsexuellen, zeigt darauf, dass man für die Probleme der Transsexuellen nicht offen ist. 2. Mangel an Ansichten der Männer zu den gewählten Aspekten der Personen mit Geschlechtsidentitätsstörung kann auf nicht genügendes Wissen über das Wesen der Transsexualität oder geringes Interesse an dem Problem in der Studentengruppe hinweisen.

L’image des transsexuels du type femme à homme dans la société polonaise

Résumé

Objectif. Déterminer l’image des transsexuels du type femme à homme d’après les opinions des femmes et des hommes.

Méthode. On examine 300 étudiants avec les questionnaires posant les questions concernant : leur âge, sexe, origine et plusieurs aspects de la vie des transsexuels femme à homme (entre autres – leur enfance, profession, relations sociales et sexuelles, qualité de vie).

Résultats. On démontre que l’image des transsexuels du type femme à homme d’après les opinions des femmes et des hommes examinés diffère car les hommes examinés n’expriment pas leur opinion en question.

Conclusions. 1. Les opinions des étudiants examinés concernant la vie psychique, sociale et sexuelles des transsexuels du type femme à homme attestent que les étudiants ne comprennent pas de problèmes des personnes transsexuelles. 2. Le fait que les hommes examinés n’expriment pas (ils n’ont pas) leurs opinions sur ces aspects analysés de vie des transsexuels peut indiquer qu’ils n’ont pas de connaissance suffisante de l’essence du transsexualisme ou qu’ils s’y intéressent peu.

Piśmiennictwo

1. Gooren L. *The biology of human psychosexual differentiation*. Hormon. Behav. 2006; 50: 589–601.
2. Bower H. *The gender identity disorder in the DSM-IV classification: a critical evaluation*. Austr. NZJ Psychiatry 2001; 35: 1–8.
3. Lombardi EL, Wilchins RA, Priesing D, Malouf D. *Gender violence: transgender experiences with violence and discrimination*. J. Homosex. 2001; 42: 89–101.
4. Wilson I, Griffin C, Wren B. *The interaction between young people with atypical gender identity organization and their peers*. J. Health Psychol. 2005; 10: 307–315.
5. Thomas SP. *From the editor-rising violence against transgendered individuals*. Issues Ment. Health Nurs. 2004; 25: 557–558.

6. Elliott R. *Victory for transgendered people in gaining protection against discrimination*. Can. HIV AIDS Policy Law Rev. 2000; 5: 16–18.
7. Bodlund O, Armelius K. *Self-image and personality traits in gender identity disorders: an empirical study*. J. Sex Marital Ther. 1994; 20: 303–317.
8. Dulko S, Imielinski K, Kula K. *Aktywność seksualna transseksualistów typu kobieta-mężczyzna K/M*. Post. Psychiatr. Neurol. 1993; 2: 245–253.
9. Dulko S. *Sexual activity and temperament in Polish transsexuals*. Arch. Sex Behav. 1988; 17: 163–171.
10. Maksymowicz K, Medras M, Trubner K, Szleszkowski L. *Legal basis for ontogenetic sex judgment in sex disapproval syndrome in the form of transsexualism. Comparison of the situation in Poland and in some other countries*. Arch. Med. Sąd. Kryminol. 2005; 55 (1): 61–65.
11. Antoszewski B, Kasielska A, Jędrzejczak M, Kruk-Jeromin J. *Knowledge of and attitude toward transsexualism among college students*. Sex Disabil. 2007; 25: 29–35.
12. Fajkowska-Stanik M. *Transsexualism. Definitions, classification, symptomatology of the phenomenon*. Psychiatr. Pol. 1999; 5: 769–781.
13. Zucker KJ, Bradley SJ, Sanikhani MJ. *Sex differences in referral rates of children with gender identity disorder: some hypotheses*. Abnorm. Child Psychol. 1997; 25 (3): 217–227.
14. Murphy D, Murphy M, Grainger R. *Self-castration*. Ir. J. Med. Sc. 2001; 170 (3): 195.
15. Levine SB. *Suicide by a transsexual*. Arch. Sex Behav. 1984; 13 (3): 287–289.
16. Kenagy GP. *Transgender health: findings from two needs assessment studies in Philadelphia*. Health Soc. Work. 2005; 30 (1): 19–26.
17. Chivers ML, Bailey JM. *Sexual orientation of female-to-male transsexuals: a comparison of homosexual and nonhomosexual types*. Arch. Sex Behav. 2000; 29 (3): 259–278.
18. Antoszewski B, Kasielska A, Kruk-Jeromin J. *Stereotyp transseksualisty typu kobieta-mężczyzna wśród studentów uczelni wyższych na podstawie dyferencjału semantycznego*. Psychiatr. Pol. 2009; 43 (6): 729–737.

Adres: Bogusław Antoszewski
Klinika Chirurgii Plastycznej,
Rekonstrukcyjnej i Estetycznej UM w Łodzi
90-153 Łódź, ul. Kopcińskiego 22

Otrzymano: 10.02.2011
Zrecenzowano: 2.07.2012
Otrzymano po poprawie: 9.07.2012
Przyjęto do druku: 23.07.2012
Adiustacja: L. Sz.